

Stanovenie ortuti v ovzduší a biologickom materiáli metódou AAS-AMA

- Ortuť sa stanovuje na jednóúčelovom atómovom absorpčnom spektrometri, ktorý je určený na priame stanovenie obsahu ortuti v pevných a kvapalných vzorkách bez chemickej predúpravy vzorky (napr. mineralizácie). Využíva techniku generovania pár kovovej ortuti a ich následné zachytenie na zlatom amalgamátore.
- Ortuť sa z amalgamátora vypudí krátkodobým intenzívnym zahriatím. Oblak uvoľnenej ortuti je nosným plynom – kyslíkom prenesený postupne do dvoch meracích kyviel rôznej dĺžky, kde sa odmeria jej koncentrácia spektrometricky pri vlnovej dĺžke 253,65 nm.

Zariadenie pozostáva:

- Špeciálny držiak externých amalgamátorov
- Vlastný externý amalgamátor

Externý amalgamátor – slúži pre vlastný odber vzoriek

- ❖ Nehrdzavejúca oceľ , plnený pozlátenou keramikou
- ❖ Opakované použitie

Podmienky odoberania plynu:

- Odoberané množstvo voliť tak, aby nebol prekročený merací rozsah AMA254, t.j. max 500ng Hg
- Prietok odoberaného plynu je max 300ml/min
- Teplota odoberaného plynu je max 150° C
- Medza detekcie závisí na odoberanom množstve plynu, v abs.množstve ortuti sa rovná medzi detekcie AMA254 (t.j.0,1 ng Hg)

Pri odbere vzorky a manipulácii s externým amalgamátorom nesmie dôjsť k dotyku aktívnej časti amalgamátora s akýmkoľvek predmetom. Povolené je uchopiť ext.amalgamátor dopredu vyžíhanou kovovou pinzetou za neaktívnu časť.

Pre každý externý amalgamátor sa zaznamená množstvo vzorkovaného plynu v litroch

Po odbere sa uchovávajú amalgamátory opäť v prepravných obaloch

PRÍPRAVA ANALYZÁTORA - NASTAVENIE PRIETOKU KYSLÍKA

➤ Prietok kyslíka musí byť nastavený tak, aby maximum druhého píku ležalo v oblasti 18 – 25s
(optimálna hodnota je 22 – 23 s.)

➤ Ak táto podmienka nie je splnená, objavia sa chybové hlásenia

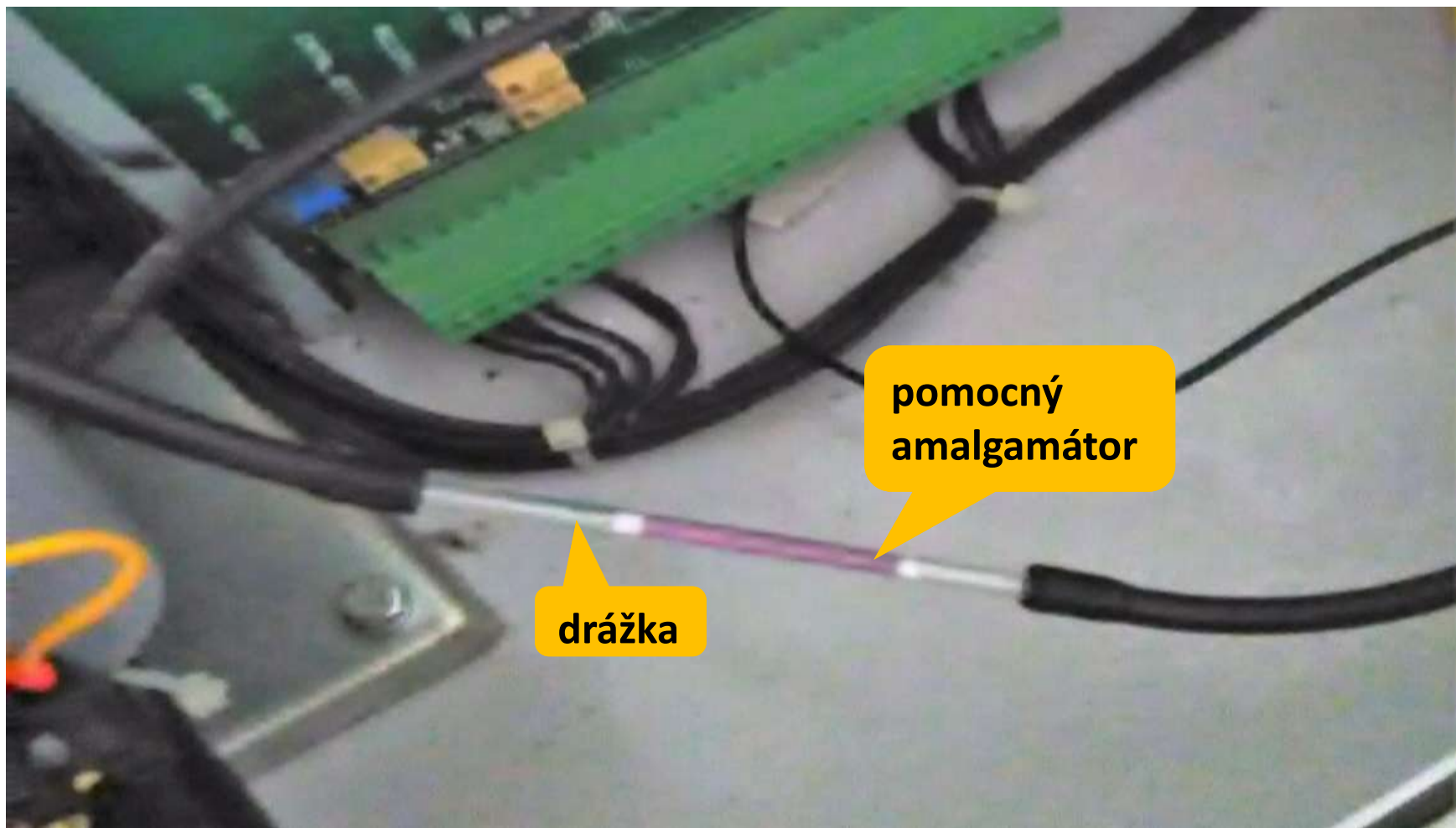
„Low oxygen Flow“,

„High Oxygen Flow“,

„Invalid Oxygen Flow“.

Postup nastavenia prístroja:

Hadička privádzajúca kyslík do prístroja je prepojená sklenenou trubičkou s pomocným amalgamátorom. Trubička musí byť vložená tak, aby drážka resp. zúženie na trubičke smerovalo k unášaču.

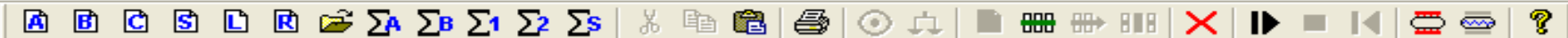

•Vyvolať servisný panel **Check standard** a postupovať rovnako ako pri analýze štandardu.

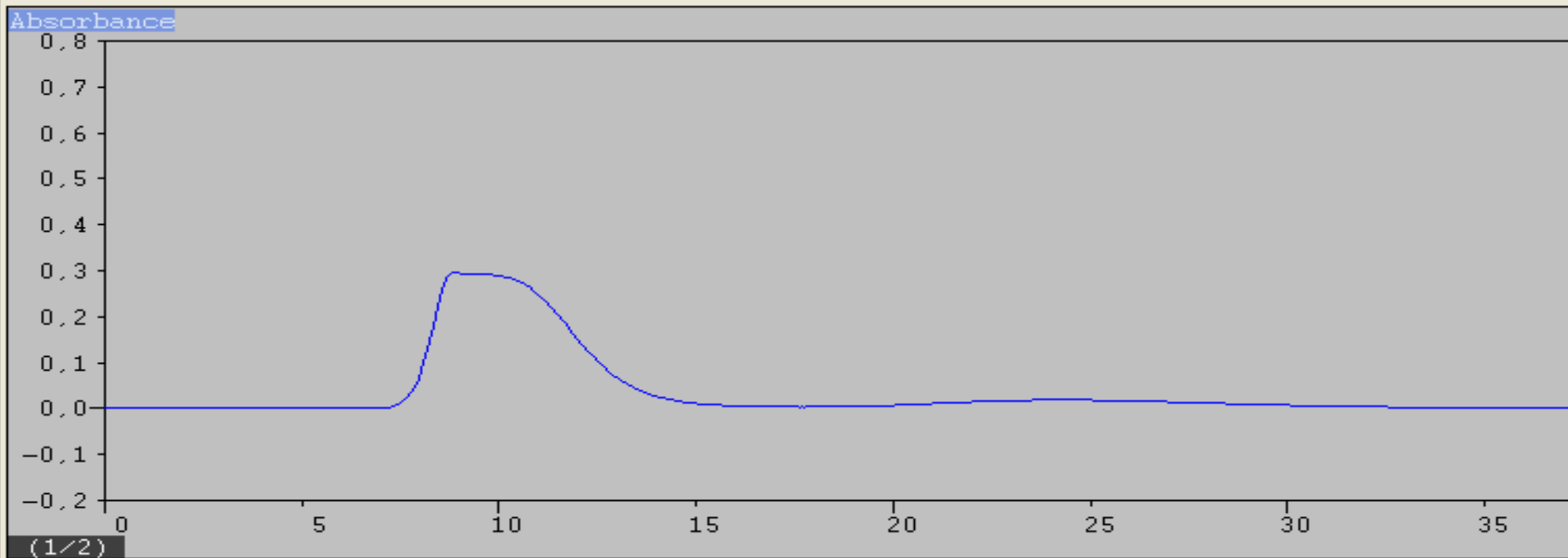
•Po ukončení analýzy (nameraná koncentrácia štandardu v tomto prípade nie je dôležitá) sa panel zväčší na celú obrazovku a sleduje sa údaj pre polohu maxima druhého píku.

AMA - [Check standard S20180511.002]

File View Edit Summary Process Service Window Help

Replic:	1 : 1	Single	Error/Warning:							
Status:	Finished	11.5.2018 9:26:58								
Samp.:	Manual	Time: 428	Sample name:	Check 1.0,100 ppm						
Accumulation	Amount:	Total:	Customer:							
1 : 1	100,0000	100,0000	Order:		Order date:					
Drying	Decomp.	Waiting	Job number:	UVZ SR	Operator:	zemberyova				
60	150	45								
Absorb[-]:	0,2962	OK	Fi0:	3707,2	Fi1:	1916,9	at:	8,837 s	A1:	0,2962
Result [ng]:	9,966	Abort	Fid:	85,8	Fi2:	3554,4	at:	24,358 s	A2:	0,0187
Recovery:	0,997		Results in:	T1C0.1000						
Calibration 1:	In	2: Yes	Note:							
Blank cor.:	0,016	ng								

✓ Ak je hodnota vyššia ako 23s, zvýši sa prietok kyslíka otočením ihlového ventilu na zadnej strane prístroja v smere hodinových ručičiek (pri pohľade spredu otáčať ventil doprava) o $\frac{1}{2}$ otáčky.

✓ Ak je hodnota nižšia ako 21s, zníži sa prietok kyslíka otočením ihlového ventilu na zadnej strane prístroja proti smeru hodinových ručičiek (pri pohľade spredu otáčať ventil doľava) o $\frac{1}{2}$ otáčky.

✓ Body 1 – 2 treba opakovať dovtedy, pokiaľ sa poloha maxima druhého píku nenachádza v intervale 21 až 23s.

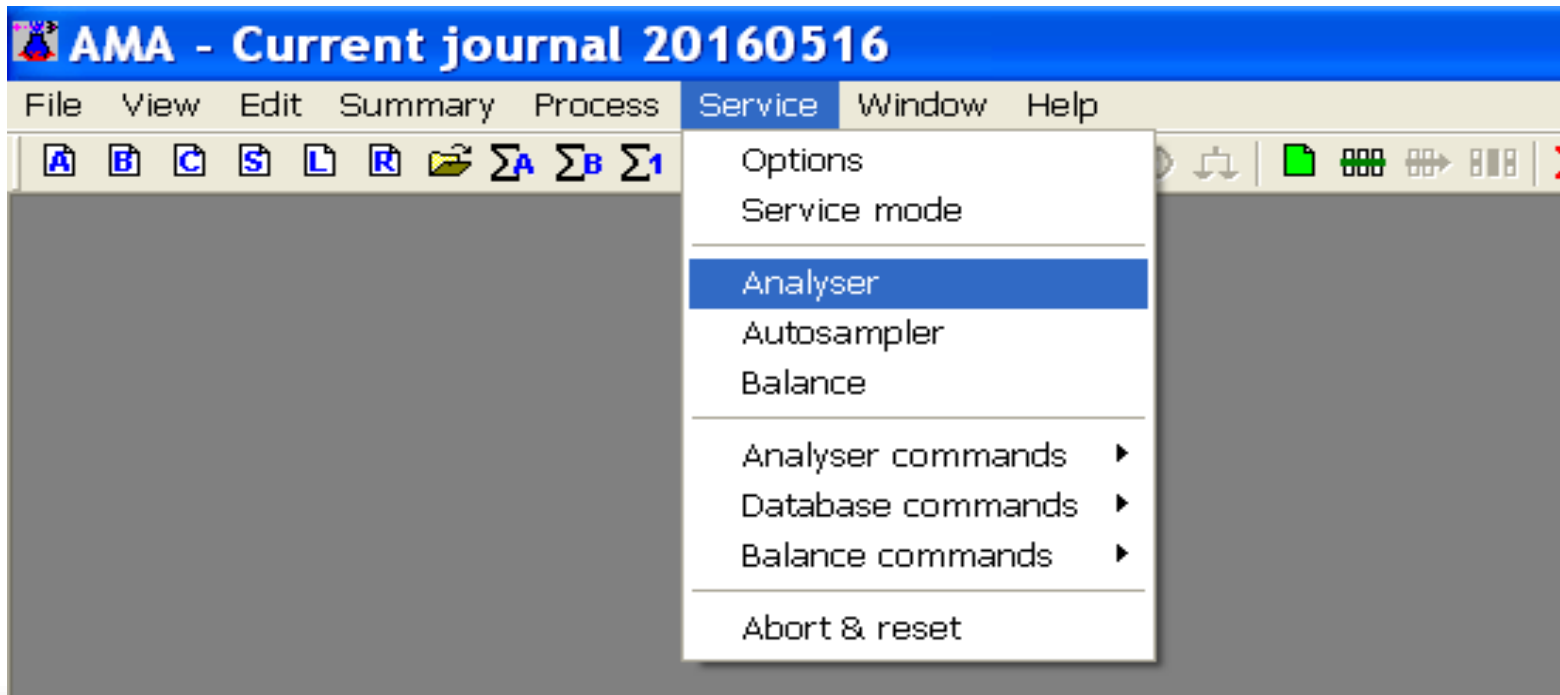
**Umiestnenie
ihlového ventila**

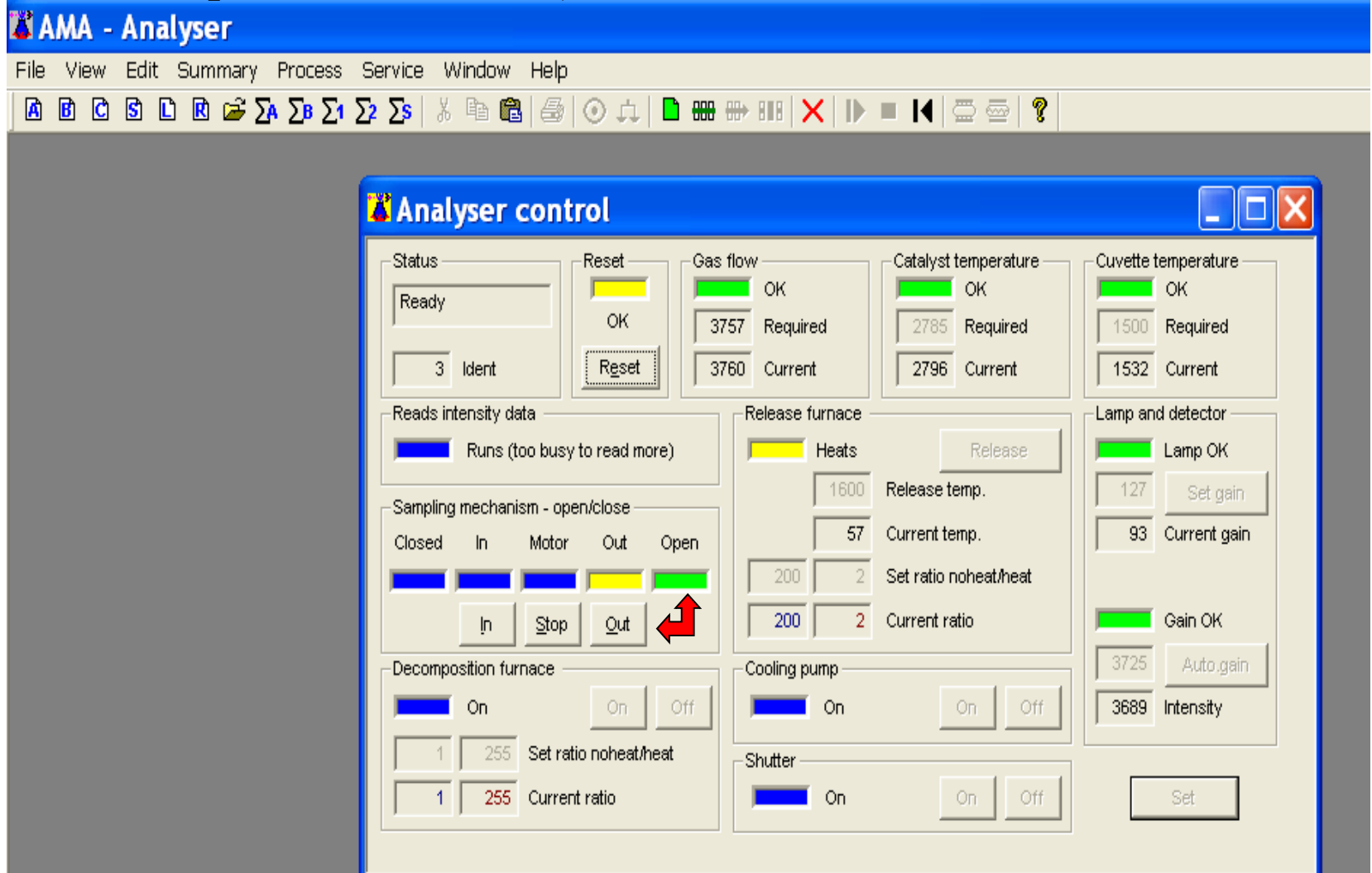
VÝMENA UNÁŠAČA PRE STANOVENIE KONCENTRÁCIE ORTUTI V OVZDUŠÍ

!!! PRED SAMOTNOU VÝMENOU UNÁŠAČA JE POTREBNÉ OTVORIŤ
KRYT PRÍSTROJA, ABY NEDOŠLO K MECHANICKÉMU POŠKODENIU
JEDNOTLIVÝCH DIELOV UNÁŠAČA!!!

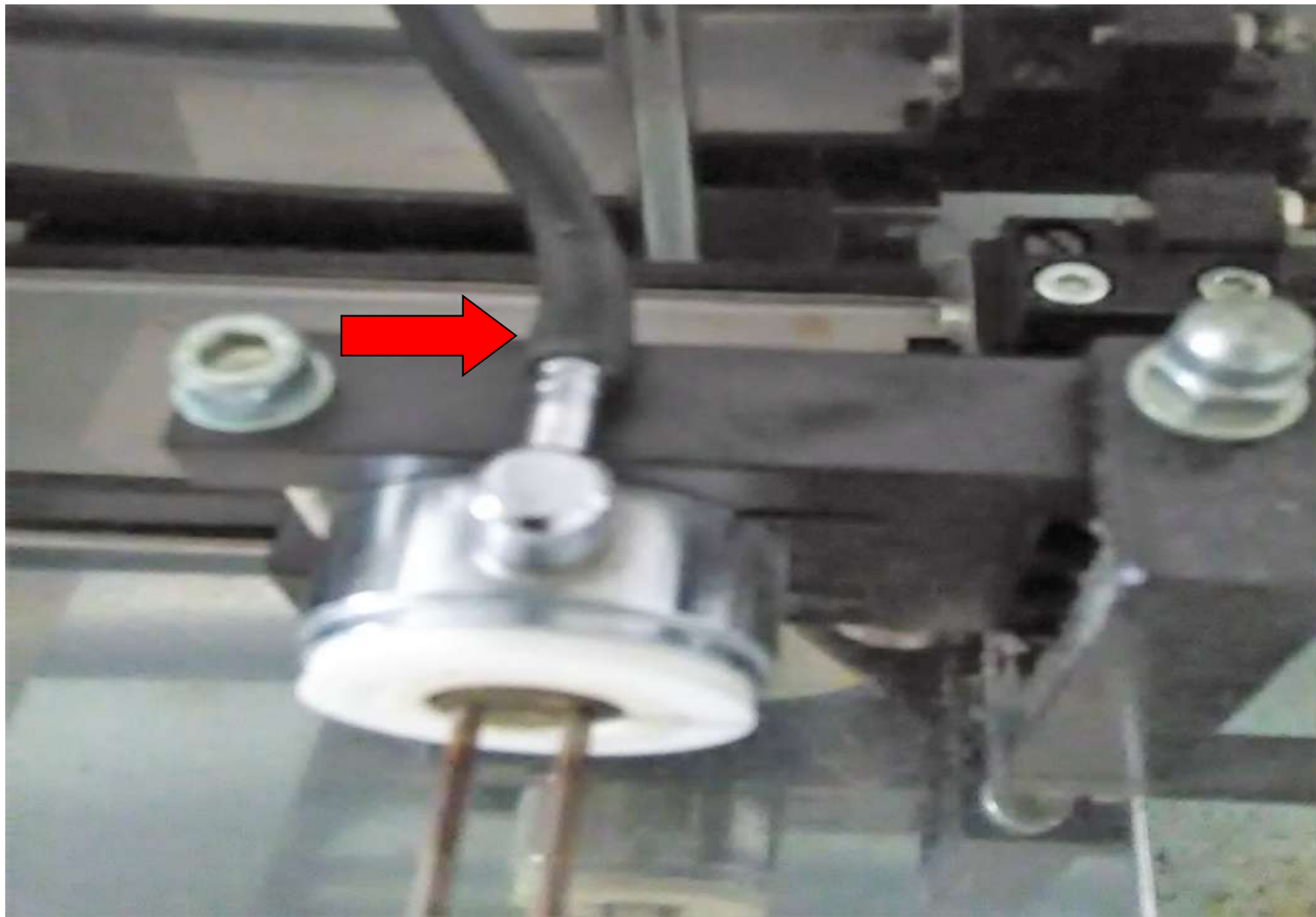
- Vyvolať servisný panel **Service Analyzer** na obrazovku

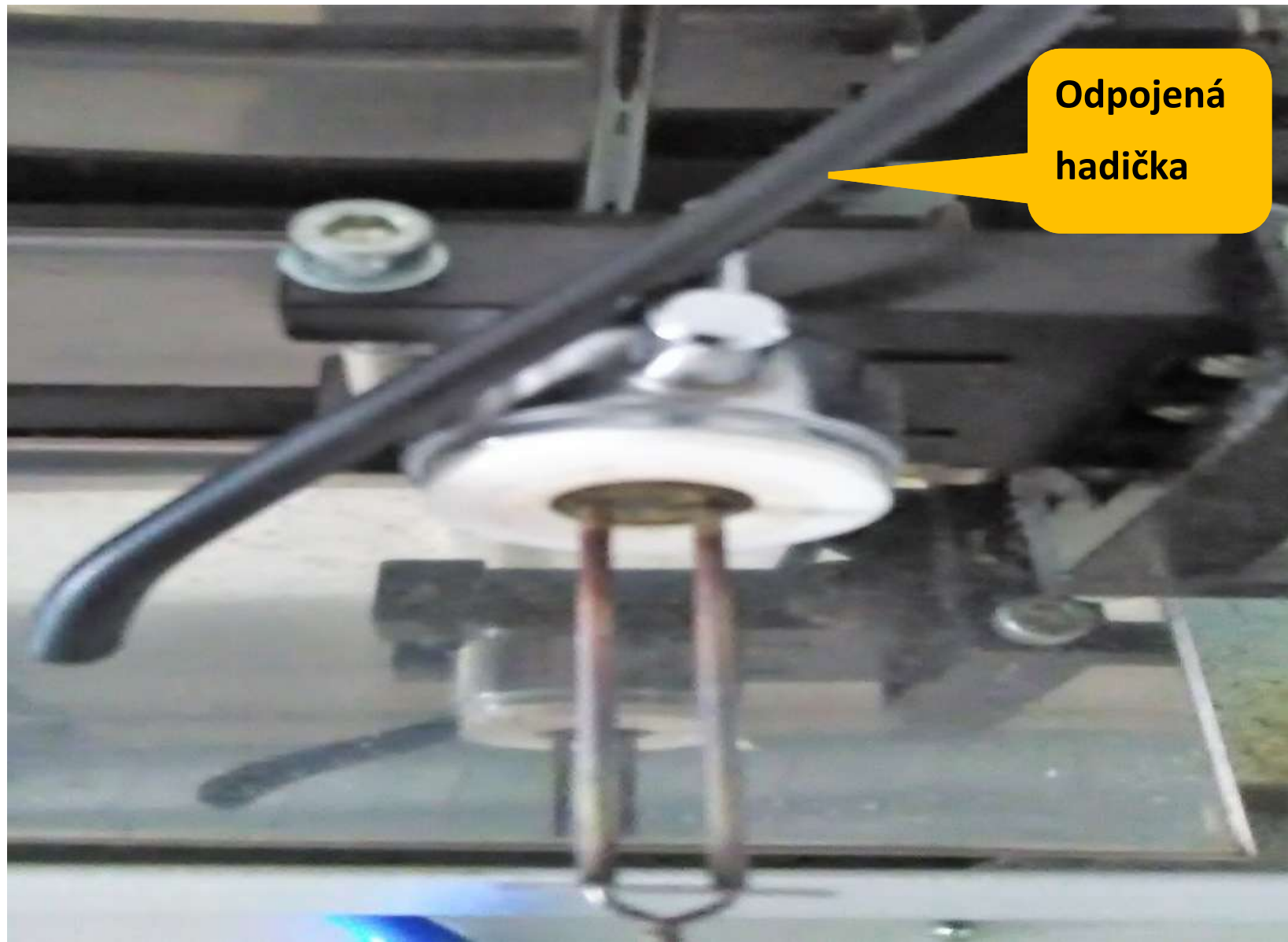

- Pomocou tlačítka **Out** v servisnom paneli výjst' s dávkovacím zariadením do polohy otvorené (kontrolka **Open** svieti na zeleno)

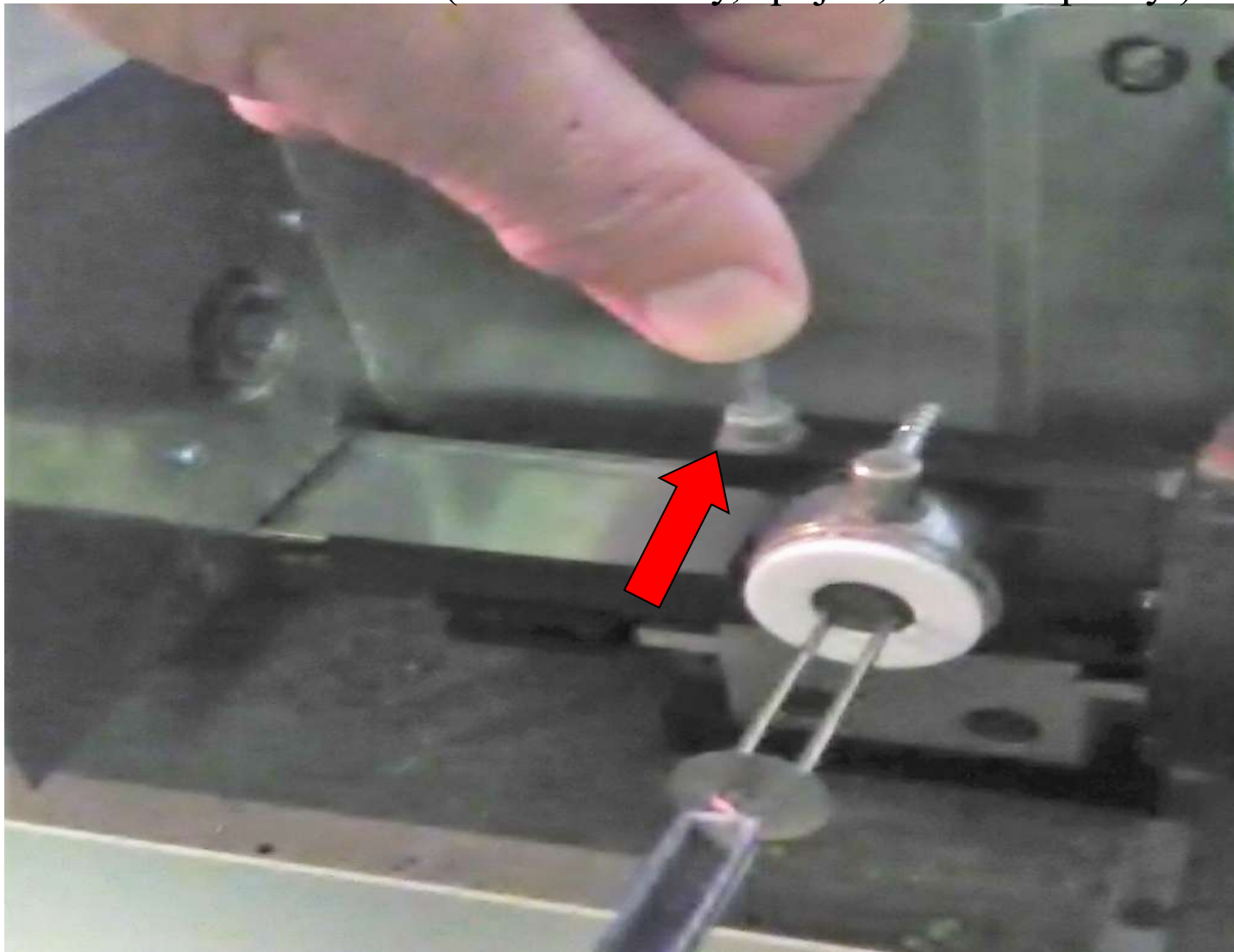
- Opatrne sa odpojí hadička vedúca na vršok unášača, čím sa odstavi prívod kyslíka

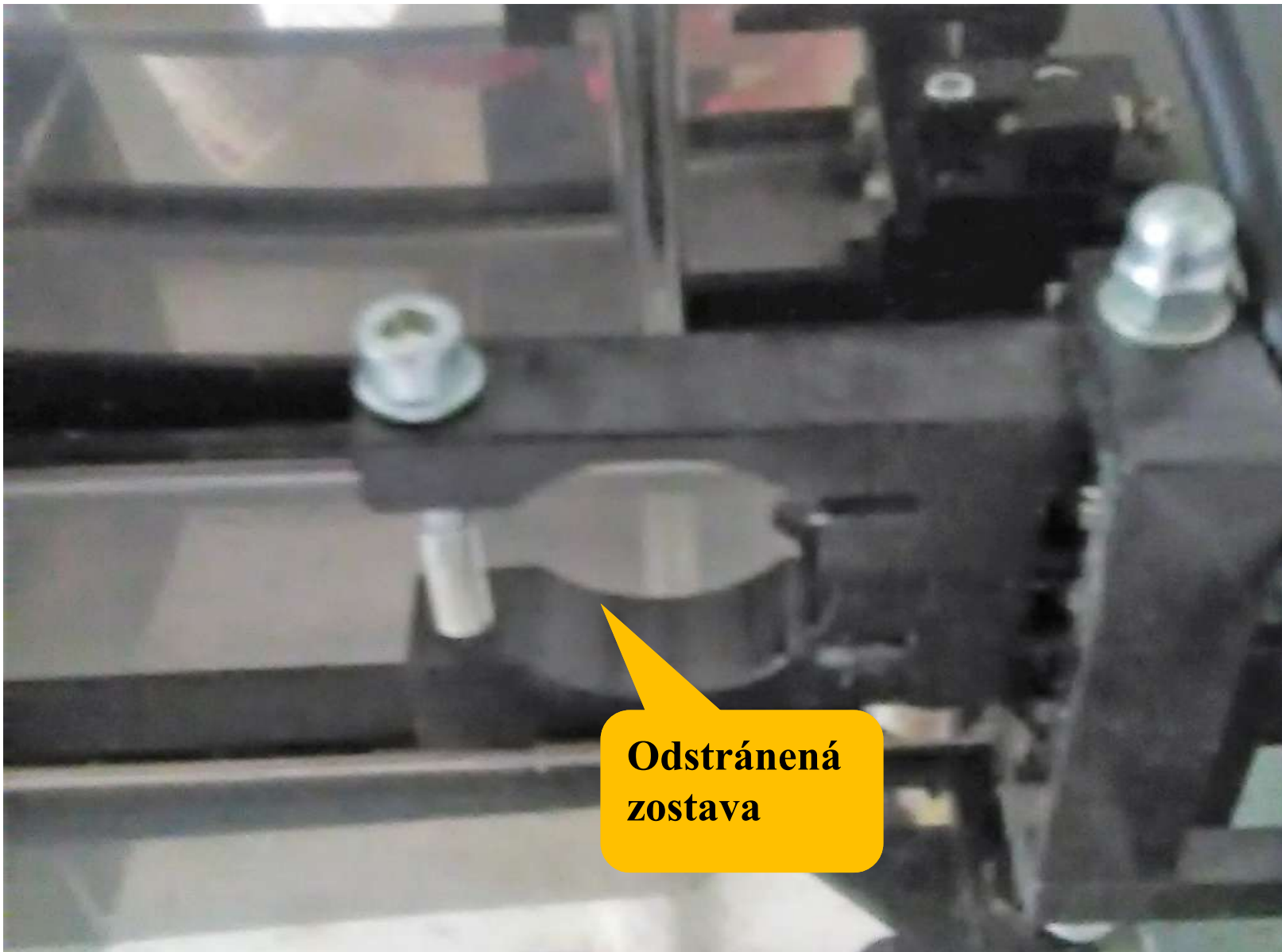

**Odpojená
hadička**

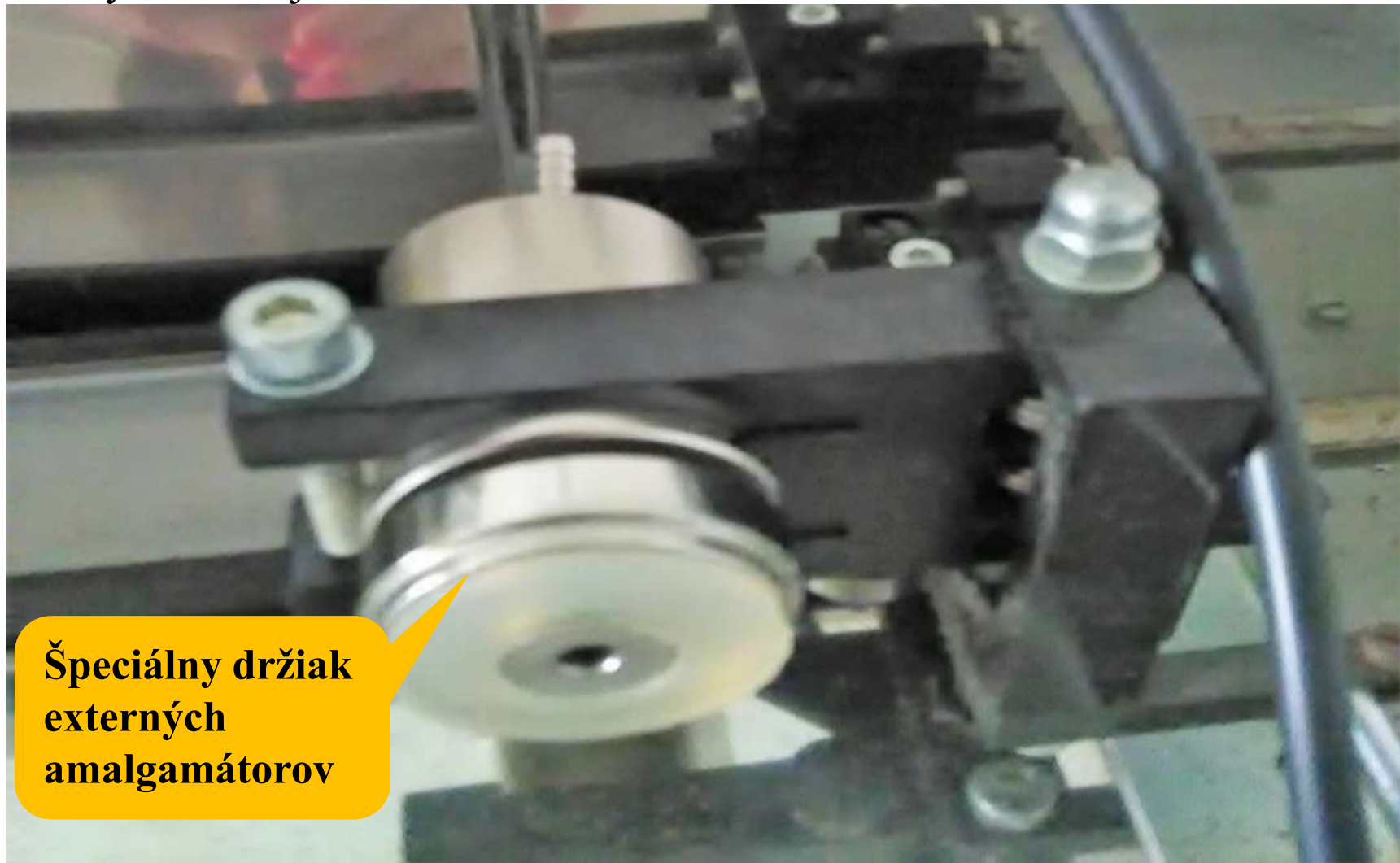
- Inbusovým kľúčom č.4 sa povolí skrutka a z prístroja sa vyberie unášač s celou zostavou (držiak lodičky, spojler, nosné kapiláry)

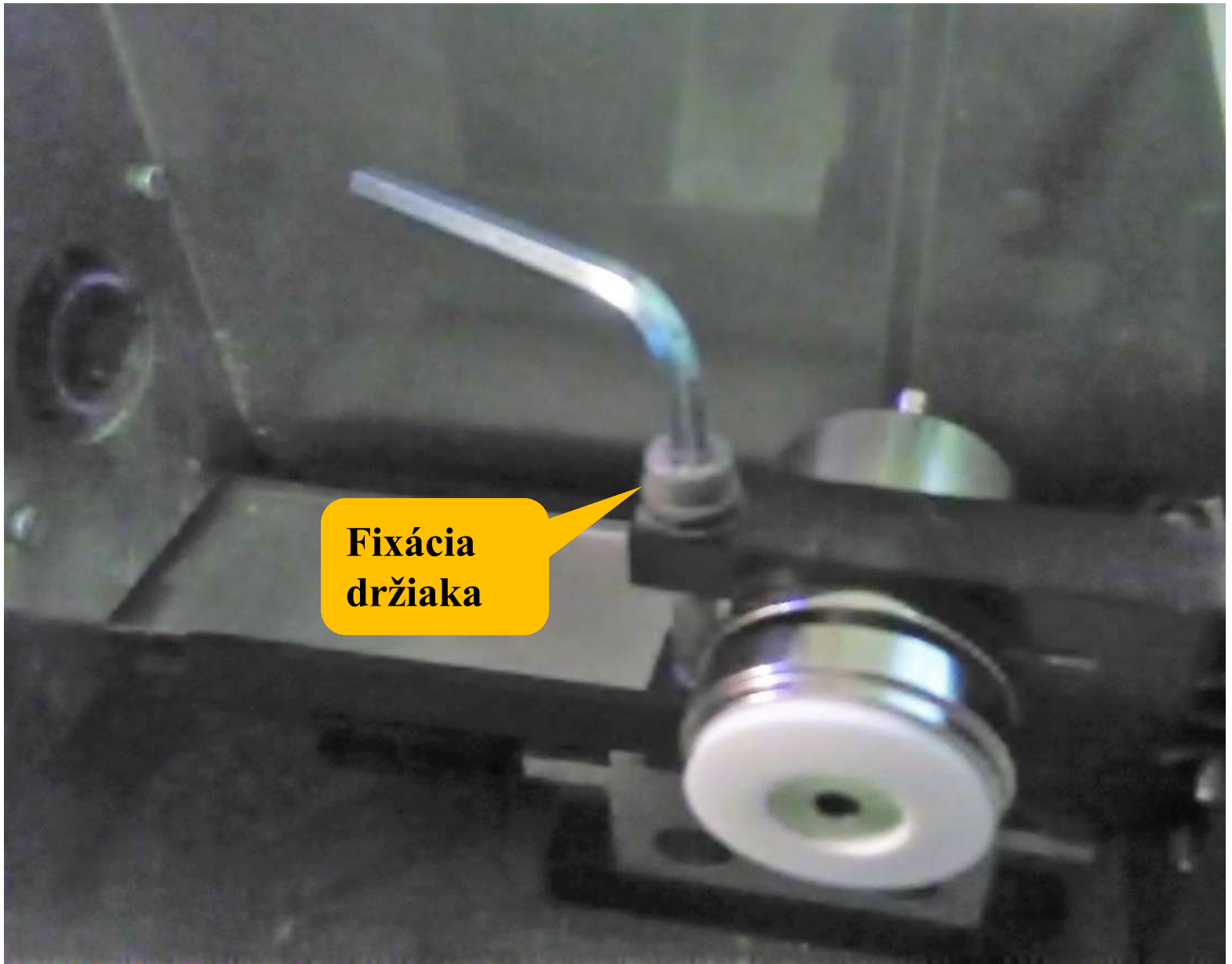

**Odstránená
zostava**

- Do prístroja sa vloží špeciálny držiak externých amalgamátorov a dotiahnutím skrutky sa zafixuje.

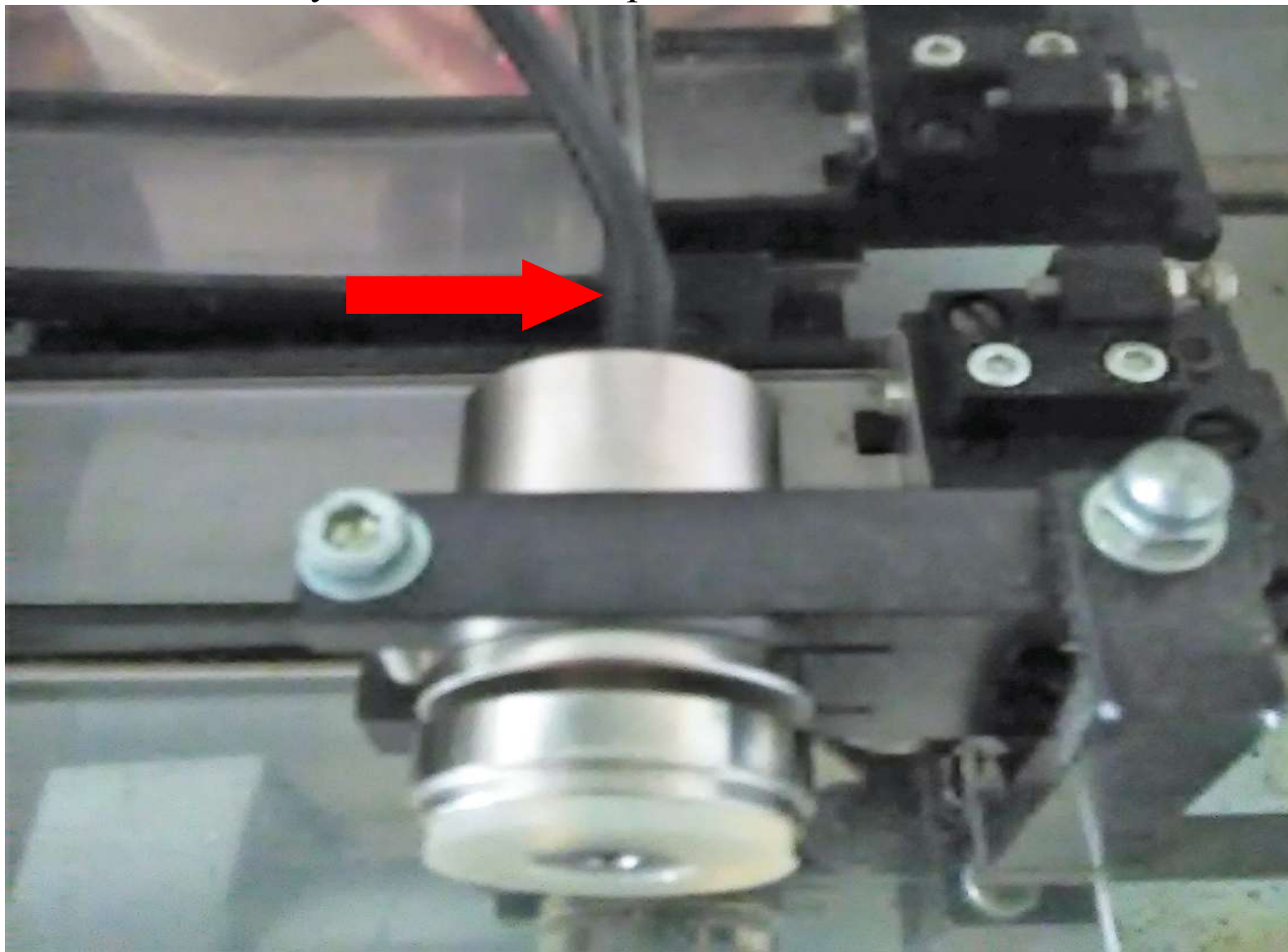

**Špeciálny držiak
externých
amalgamátorov**

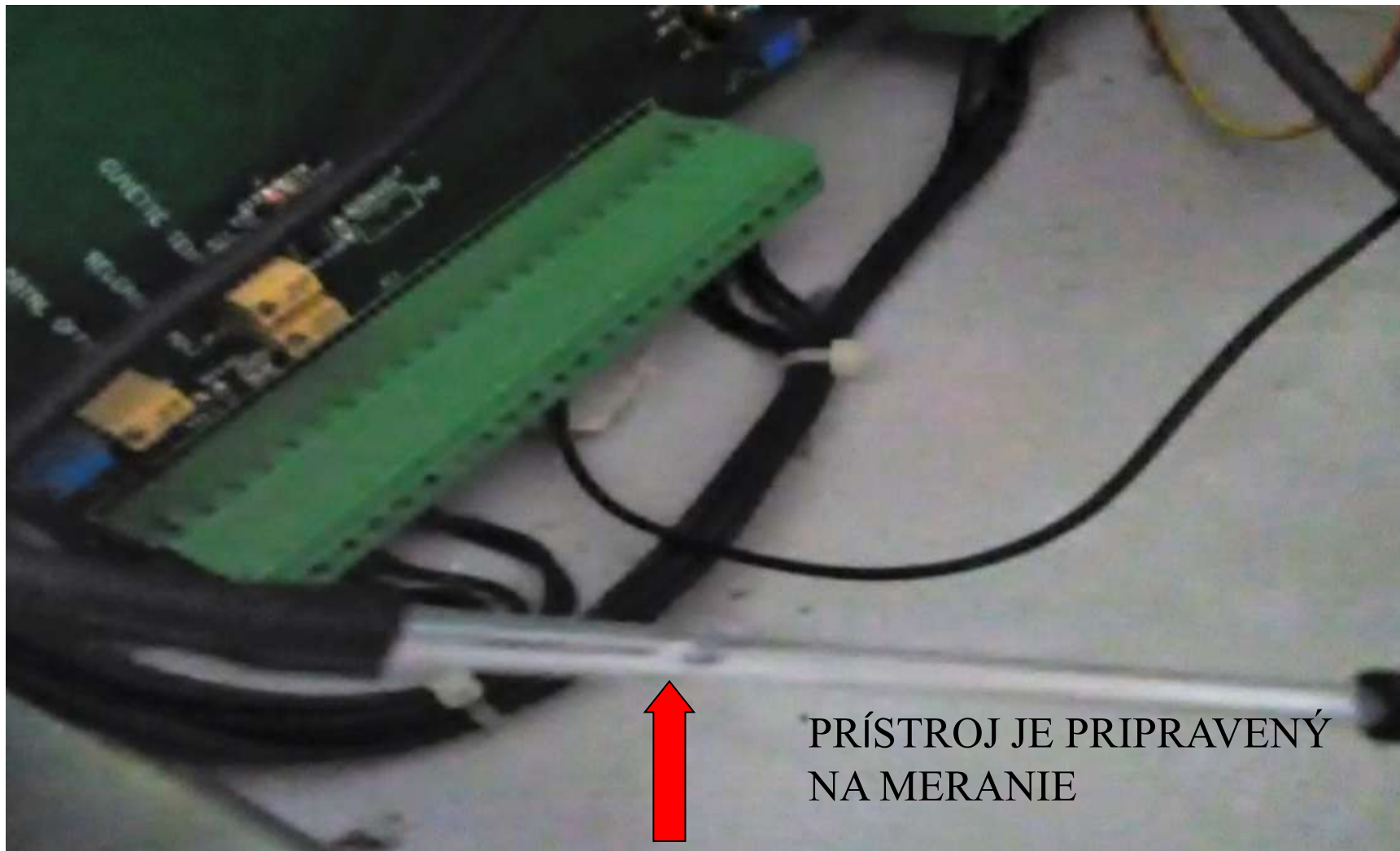
**Fixácia
držiaka**

- Na vývod unášača sa opatrne nasunie hadička

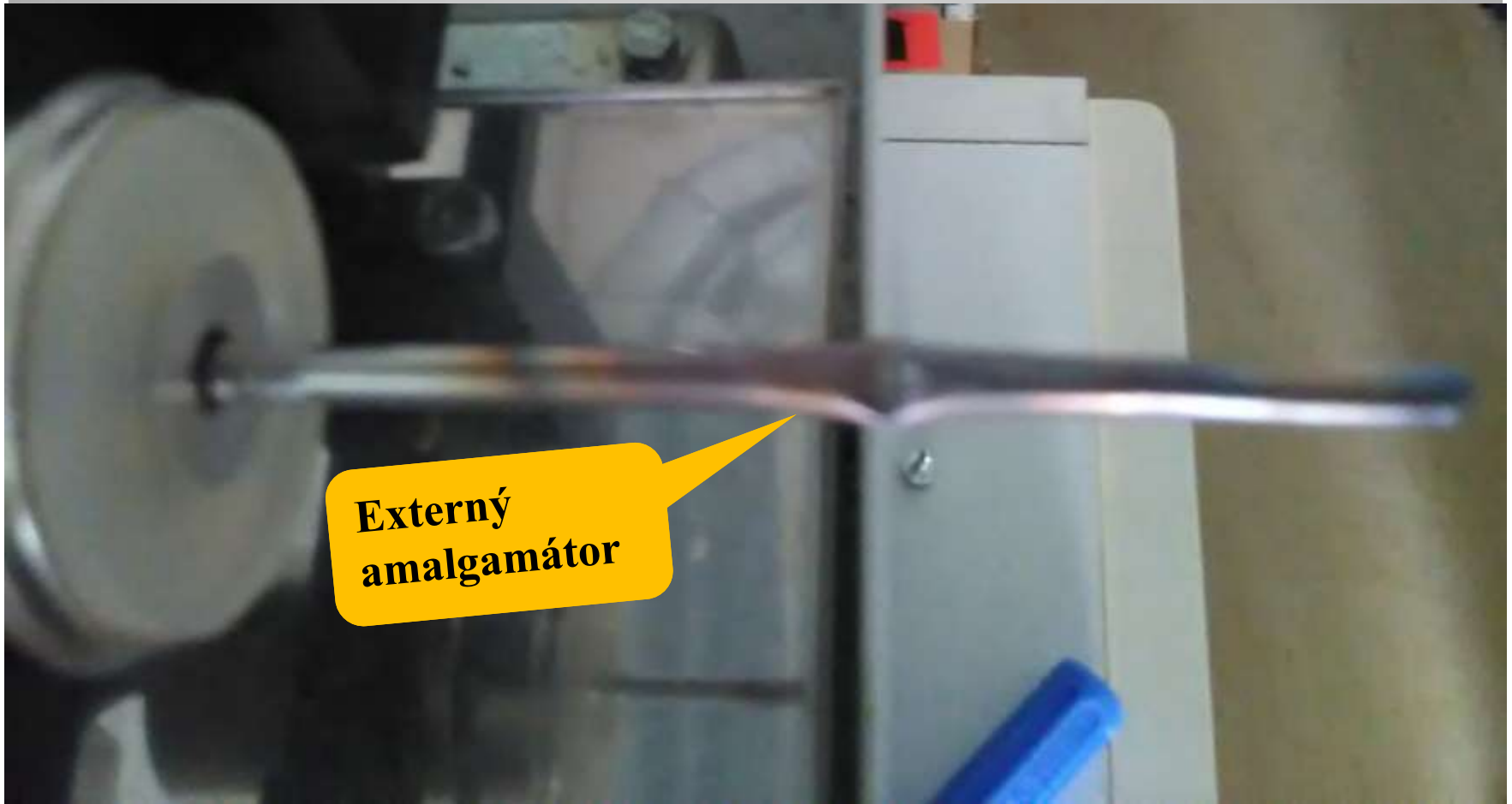
- Opatrne sa odstráni pomocný amalgamátor spájajúci hadičky a nahradí sa sklenenou trubičkou.

Trubička musí byť vložená tak, aby drážka resp. zúženie na trubičke smerovalo k unášaču.

PRÍSTROJ JE PRIPRAVENÝ
NA MERANIE

Špeciálny držiak externého amalgamátora + externý amalgamátor

MERANIE MNOŽSTVA ORTUTI ZACHYTENEJ V EXTERNOM AMALGAMÁTORE

- Pred štartom merania vyberieme prídavný (pomocný)externý amalgamátor napojený do hadičky medzi ihlový ventil a unášač a nahradíme ho prázdnu sklenou trubičkou
- Nastavíme parametre analýzy 10/200/50
- Odštartujeme analýzu
- Vyberieme externý amalgamátor z prepravného obalu a po otvorení analyzátora vsunieme externý amalgamátor do držiaku až na doraz
- Ako navážka sa udáva množstvo odobratého plynu v litroch , ENTER
- Po dokončení analýzy sú výsledky v ng/l (= $\mu\text{g}/\text{m}^3$)

Pozn.: Ak sa po skončení analýzy prázdna sklená trubička vymení za pomocný externý amalgamátor, nie je nutné nastavovať prietok pre štandardné meranie

	Objem presatého vzduchu [l]	Prietok presávania	Abs.množstvo Hg [ng]	Koncentrácia Hg [ng/l (= µg/m³)]	Neistota [ng/l (= µg/m³)]
<i>filter - slepý pokus</i>	<i>bez presávania vzduchu</i>		2,4225		
filter 1	48,1		2,0036		
filter 2	120,1		3,0062		
<i>externý amalgamátor - slepý pokus</i>	<i>bez presávania vzduchu</i>		0,5786		
externý amalgamátor 1	48,1		3,7427	0,0658	0,0079
externý amalgamátor 2	120,1		0,3824	0,00486	nasávaný vzduch sa nezachytil

	Čas presávania [min]	Prietok presávania [l/ min]	Objem presatého vzduchu [l]	Abs.množstvo Hg [ng]	Koncentrácia Hg [ng/l (= $\mu\text{g}/\text{m}^3$)]	Neistota [ng/l (= $\mu\text{g}/\text{m}^3$)]

Pri odbere nebol použitý filter

<i>externý amalgamátor - slepý pokus</i>	<i>bez presávania vzduchu</i>			0,3595		
externý amalgamátor 1	145	0,11194	16,23	2,8959	0,156	0,014
externý amalgamátor 2	139	0,10546	14,66	5,4039	0,344	0,031

	Čas presávania [min]	Prietok presávania [l / min]	Objem presatého vzduchu [l]	Abs.množstvo Hg [ng]	Koncentrácia Hg [ng / l (= $\mu\text{g} / \text{m}^3$)]	Neistota [ng / l (= $\mu\text{g} / \text{m}^3$)]

Pri odbere nebol použitý filter

<i>externý amalgamátor - slepý pokus</i>	<i>bez presávania vzduchu</i>			0,9045		
externý amalgamátor 1	97	0,10114	9,81	22,7931	2,23	0,20
<i>externý amalgamátor - slepý pokus</i>	<i>bez presávania vzduchu</i>			0,6064		
externý amalgamátor 2	94	0,10159	9,55	2,7916	0,229	0,021
<i>externý amalgamátor - slepý pokus</i>	<i>bez presávania vzduchu</i>			0,4469		
externý amalgamátor 3	80	0,10136	8,11	2,1763	0,213	0,019

Výpočet celkové koncentrace Hg

$$\frac{\text{abs. množ. Hg na filtri} + \text{abs. množ. Hg na exter. amalgamátore}}{\text{objem presatého vzduchu}}$$

Stanovenie ortuti v biologickom materiáli (moč)

Vzorka	Koncentrácia Hg [mg /l]	Neistota [mg /l]
1.	< LOQ	
2.	0,00186	0,00022
3.	0,00203	0,00024
4.	0,00202	0,00024
5.	< LOQ	
6.	0,00783	0,00094
7.	0,00161	0,00019
8.	0,00136	0,00016
9.	0,000747	0,000090
10.	0,00434	0,00052
11.	< LOQ	
12.	0,000818	0,000098
13.	0,00162	0,00019

Vzorka	Koncentrácia Hg [mg /l]	Neistota [mg /l]
14.	ND	
15.	0,00271	0,00033
16.	0,00090	0,00011
17.	0,0084	0,0010
18.	0,00388	0,00047
19.	0,00423	0,00051
20.	0,00217	0,00026
21.	0,000676	0,000081
22.	0,00327	0,00039
23.	0,00154	0,00019

LOD = 0,00019 mg/l

LOQ = 0,00042 mg/l